

L'ESTABLIMENT DELS CERTIFICATS DE TRADUCCIÓ I INTERPRETACIÓ JURADES D'ALTRES LLENGÜES AL CATALÀ: UN PROJECTE EN EXECUCIÓ

Sever SALVADOR I PADROSA

Responsable dels certificats de traducció i interpretació jurades.
Secció d'Avaluació del Servei d'Assessorament Lingüístic
de la Direcció General de Política Lingüística

PÒRTIC

En aquest article em proposo descriure el projecte de posada en funcionament dels certificats de traducció i interpretació jurades (d'ara endavant, CTJ) d'altres llengües al català. La descripció comprendrà els antecedents jurídic-polítics en matèria de traducció i interpretació jurada que expliquen i justifiquen la decisió de la Generalitat de Catalunya d'endegar aquests certificats i la concreció d'aquesta decisió mitjançant un desplegament normatiu adient i mitjançant l'establiment d'unes activitats necessàries encarregades a una comissió tècnica creada *ad hoc*.

ANTECEDENTS JURÍDICO-POLÍTIQS EN MATÈRIA DE TRADUCCIÓ I INTERPRETACIÓ JURADA

Primeres iniciatives des de Catalunya

Deixant de banda la tradició secular de la traducció-interpretació jurada en català, sobretot en època medieval, els antecedents d'aquesta matèria, dins de l'actual règim democràtic, cal situar-los a l'any 1983. Aquest any apareix un informe del Gabinet Tècnic del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya titulat *Informe sobre les possibilitats d'actuació del Departament de Cultura en matèria d'interpretació de llengües*. D'acord amb el marc legal existent en aquell moment, l'informe considera que «la Generalitat de Catalunya no pot tenir, en relació amb el nomena-

ment d'intèrprets jurats, sinó una competència executiva, i fins i tot aquesta és dubtós que li correspongui car no té una base estatutària clara». A més, l'informe constata que «l'actual regulació de la interpretació de llengües [la de l'Estat] es refereix únicament a les traduccions oficials de qualsevol llengua al castellà, però no preveu la possibilitat de traduccions oficials de qualsevol llengua al català». L'informe suggereix que «atès que el restabliment de l'oficialitat del català fa necessària l'existència d'un organisme oficial de traducció, considerem que podria ser convenient estudiar la possibilitat de crear —a l'empara de l'art. 9.1 de l'Estatut d'Autonomia— una "Oficina d'Interpretació de Llengües de la Generalitat"». De tota manera, l'informe considera viable que el Departament de Cultura gestioni políticament la inclusió del català a les proves d'intèrpret jurat convocades a Madrid pel Ministeri d'Afers Exteriors (MAE).

També a l'any 1983, des de l'àmbit professional, concretament des de l'Associació Professional Catalana de Traductors i Intèrprets Jurats, es mostra interès per aconseguir la inclusió del català en les proves d'interpretació jurada convocades pel MAE. Arran d'aquest interès, l'«Oficina de Interpretación de Lenguas» del MAE respon dient que no té instruccions sobre exàmens d'interpretació jurada al català i que no sap ni quan ni quin organisme convocarà les proves. Fins i tot, assegura que «*Desde hace por lo menos treinta y nueve años no tenemos noticia de que se hayan celebrado por esta Oficina exámenes de intérpretes jurados al catalán.*»

Les iniciatives del Parlament de Catalunya i del Govern basc

El 16 de març de 1984 el Parlament de Catalunya aprova per unanimitat de tots els grups de la Cambra la Resolució 149/I sobre la transferència a la Generalitat de la competència en matèria de traducció i interpretació jurada. La proposició no de llei aprovada diu textualment: «El Parlament de Catalunya insta el Govern de Catalunya a reclamar del de l'Estat la transferència a la Generalitat dels serveis corresponents per a fer efectiva la competència en matèria d'interpretació i traducció jurada en llengua catalana, i a presentar al Parlament per a regular-la un projecte de llei que tingui en compte la creació d'una Junta Permanent d'Interpretació/Traducció Jurada en Llengua Catalana, l'atorgament de la titulació corresponent al camp d'actuació professional i la forma de valorar els títols de traductor/intèrpret jurat en llengua catalana atorgats pel Ministerio de Asuntos Exteriores fins que la dita Llei no haurà entrat en vigor.» Malgrat la Resolució del Parlament de Catalunya i malgrat les gestions

posteriors fetes des del Govern català, al final no s'aconsegueix el fruit esperat. Però, en canvi, el mateix any 1984, el MAE decideix pel seu compte convocar per primer cop la prova per accedir al títol d'interpret jurat en llengua catalana.

A fi de comprendre fets posteriors, cal assenyalar que l'interès per regular la traducció i interpretació jurada ja havia aparegut amb anterioritat en un altre territori estatal amb llengua pròpia: el País basc. Efectivament, la Llei 10/1982, de 24 de novembre, bàsica de normalització de l'ús de l'euscar, estableix a l'art. 12.1 que «el Govern [basc] ha de regular les condicions per a l'obtenció del títol de traductor jurat entre les dues llengües oficials». Aquest article és objecte de recurs davant del Tribunal Constitucional, el qual el declara inconstitucional a la Sentència 82/1986, de 26 de juny. El Tribunal Constitucional entén que la competència per establir i regular una titulació oficial, tant des del punt de vista acadèmic com per a l'exercici de professions titulades, és una atribució dels poders estatals. Així, doncs, la pretensió del Govern basc passa a millor vida.

Per tant, en aquell moment —1986— en què les voluntats catalana i basca perden la batalla jurídica, l'única normativa aplicable a tot el territori de l'Estat en matèria de traducció i interpretació jurada és el Reial decret 2555/1977, de 27 d'agost, pel qual s'aprova el Reglament de l'«Oficina de Interpretación de Lenguas» del MAE i que, posteriorment, diverses disposicions el modificaran: el Reial decret 889/1987, de 26 de juny, l'Ordre del MAE de 30 de maig de 1988 i el Reial decret 752/1992, de 27 de juny. Cal destacar que totes aquestes normatives fan referència, sempre, a les traduccions d'altres llengües a l'espanyol, l'únic sentit en funcionament. La traducció i interpretació jurada d'altres llengües al català, doncs, continua essent, en aquell moment, inexistent. L'única possibilitat que resta al català és la determinada per la voluntat del MAE; és a dir la traducció i interpretació jurada exclusivament del català a l'espanyol.

Consolidació dels estudis universitaris de traducció i interpretació a Catalunya

Si ens situem en un altre escenari, durant aquest darrers anys, a Catalunya es consoliden els estudis universitaris de traducció i interpretació. Així, l'Escola Universitària de Traductors i Intèrprets de la Universitat Autònoma de Barcelona —Facultat d'ençà de 1992— inicia, des del curs 1987-1988, col·laboracions amb l'Escola d'Administració Pública de Catalunya pel que fa a l'organització d'estudis de postgrau de traducció jurí-

dico-administrativa. També neixen altres facultats de traducció i interpretació com ara la de la Universitat Pompeu Fabra i, més recentment, la dels Estudis Universitaris de Vic. Tot i aquest creixement en aquest camp, hem de distingir clarament entre la traducció-interpretació en sentit general —l'acreditació de la qual queda garantida des de les universitats— i la traducció i interpretació jurada —pendent d'acreditació pròpia.

La precarietat de la traducció i interpretació jurada al català

Malgrat l'interès i la insistència que es manifesta al llarg d'aquests anys a favor de la traducció i interpretació jurada al català, tant des del món universitari com des del món professional (des de l'antiga Associació Professional de Traductors i Intèrprets i Correctors en Llengua Catalana [APITC/LC] fins a l'actual Associació d'Intèrprets Jurats de Catalunya), el fet cert és que no s'aconsegueix de sortir de l'atzucac en què la legislació del moment col·loca, en matèria de traducció i interpretació jurada, la llengua catalana. Si, a més, tenim en compte l'art. 231.5 de la Llei orgànica del Poder Judicial de l'any 1985, que disposa que: «A les actuacions orals, el jutge o tribunal pot habilitar com a intèrpret qualsevol persona coneixedora de la llengua utilitzada, un cop aquesta hagi fet el jurament o promesa corresponent», és evident que cal concloure que la funció dels traductors-intèrprets jurats en general, i encara més en relació amb el català, queda força afeblida.

Inici del desblocament de la precarietat

Per poder entendre quin és el desllorigador que desbloqueja el punt mort en què es trobava la traducció i interpretació jurada al català a principis dels anys noranta ens hem de situar en la Sentència de 6 de juliol de 1989 del Tribunal Constitucional sobre el conflicte de competència promogut pel Govern de l'Estat contra l'Ordre de 24 de juny de 1984 de la Conselleria d'Indústria, Transports, Comunicacions i Turisme de la Diputació Regional de Cantàbria, de convocatòria de proves selectives per a l'habilitació de guies i guies-intèrprets de turisme.

En aquesta Sentència, el Tribunal Constitucional diferencia clarament entre el concepte de professions titulades i altres menes d'activitats laborals o professionals. Per a les primeres, per poder-les exercir, cal tenir el títol oficial, la regulació de les condicions d'obtenció, expedició i ho-

mologació del qual és competència de l'Estat (art. 149.1.30 de la Constitució espanyola); també pertany a l'Estat decidir l'exigència de titulació d'una professió determinada. Per a les segones, en canvi, l'Administració pot exigir, per al seu exercici, l'obtenció prèvia d'autorització o de llicència administrativa o la superació de certes proves d'aptitud o habilitacions. Aquestes exigències no són, doncs, equiparables a la creació o regulació de títols professionals. L'Ordre de la Diputació Regional de Cantàbria no regula pas un títol professional sinó que regula una habilitació; habilitació que el Tribunal Constitucional entén com una llicència subsegüent a l'acreditació de certs coneixements i aptituds relacionats amb l'activitat turística, l'atorgament de la qual està vinculada a l'interès públic en l'ordenació del turisme. Per tant, el Tribunal Constitucional conclou que la titularitat de la competència exercida per mitjà de l'Ordre de 24 de juny de 1984 correspon a la Comunitat Autònoma de Cantàbria i que no vulnera en absolut el precepte constitucional invocat pel Govern de l'Estat.

Aquesta Sentència del Tribunal Constitucional sembla que és a la base de la decisió del MAE de no convocar més la prova de català. En la Resolució del 23 de novembre de 1992, per la qual es convoquen els exàmens d'intèrprets jurats, resten excloses les llengües oficials de l'Estat espanyol que no siguin el castellà (les anomenades «lenguas autonómicas» en terminologia del MAE). El MAE es limita a convocar proves de llengües estrangeres. Sembla ser que tant el MAE com el Ministeri d'Administracions Públiques són del parer que tot allò que tingui a veure amb les llengües de les comunitats autònomes amb llengua pròpia és competència d'aquestes comunitats. Aquest punt de vista queda avalat pel fet que, segons la Constitució espanyola, l'Estat no es reserva cap competència sobre les llengües oficials pròpies de les comunitats autònomes. També ho avala el fet que sobre la competència en matèria de llengua catalana el Tribunal Constitucional, segons la Sentència 83/1986, de 26 de juny, reconeix a la Generalitat de Catalunya la legitimació per exercir les accions polítiques i administratives per fer efectius els drets dels ciutadans reconeguts en l'art. 3 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya.¹

1. L'article 3.3 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya estableix que «La Generalitat garantirà l'ús normal i oficial d'ambdós idiomes, prendrà les mesures necessàries per tal d'assegurar llur coneixement i crearà les condicions que permetin d'arribar a llur igualtat plena quant als drets i deures dels ciutadans de Catalunya.»

L'assumpció de la traducció i interpretació jurada al català

Davant del buit creat per l'exclusió del català de les proves d'interpret jurat a finals de 1992, la Generalitat de Catalunya decideix —amb els informes jurídics previs pertinents— d'assumir la competència en matèria de TTJ, entesa com a mesura administrativa, per a la qual està legitimada per actuar a favor de la llengua catalana. La decisió de la Generalitat es basa en el fet que si es té en compte que el nomenament d'interpret jurat no desapareix per al castellà, hom creu que no fóra una decisió encertada permetre que desaparegui en el cas del català, perquè, malgrat que existeixin titulacions universitàries de traducció i interpretació en català (que també n'hi ha, és clar, per al castellà) aquestes no inclouen la traducció i interpretació jurada i, d'altra banda, no assumir la competència per al català podria provocar un desequilibri entre el castellà i el català. En conseqüència, es fa evident que cal assumir la competència d'habilitar per a la traducció i la interpretació jurades al català mitjançant els certificats corresponents, els CTJ (sense descartar, però, altres fonts possibles d'habilitació, com ara les titulacions universitàries).

Inici de contactes i adscripció orgànica

Presa la decisió, immediatament s'inicien contactes amb aquells organismes que poden fer aportacions a l'establiment dels certificats. S'enceten contactes amb el món universitari afí a la traducció i a la interpretació com ara les facultats de traducció i interpretació de la Universitat Autònoma de Barcelona i de la Universitat Pompeu Fabra. Més endavant s'hi afegeix la Facultat de Traducció i Interpretació dels Estudis Universitaris de Vic. També s'estableixen contactes amb l'Escola d'Administració Pública de Catalunya i amb l'Escola Oficial d'Idiomes. A més a més, es creu del tot oportú d'establir contactes amb el món professional de la traducció i interpretació jurada, concretament amb l'Associació d'Intèrprets Jurats de Catalunya.

D'altra banda, s'estableix que l'habilitació correrà a càrrec de la Generalitat de Catalunya i no pas de les universitats. En el cas de la traducció i interpretació jurada al castellà, per exemple, és el Govern de l'Estat, per mitjà del MAE, qui se n'encarrega i no pas les universitats espanyoles. Es decideix que la nova actuació s'adscriurà a la Direcció General de Polí-

tica Lingüística del Departament de Cultura ja que entra de ple dins del seu àmbit competencial. Cal assenyalar que l'expedició dels CTJ s'afegirà a altres certificats expedits des de la Secció d'Avaluació del Servei d'Assessorament Lingüístic de la Direcció General de Política Lingüística com ara els certificats de la Junta Permanent de Català i els certificats internacionals de català.

Dos fronts d'actuació

Finalment, la decisió comporta, també, l'actuació en dos fronts: En el primer front, es preveu, d'una banda, d'impulsar una disposició normativa que creï formalment els certificats que han de permetre l'habilitació professional de traductor/a i d'interpret jurat/ada d'altres llengües al català i el Registre de persones capacitades per exercir aquesta traducció i/o interpretació jurada i, de l'altra, es preveu la promulgació d'una segona disposició que creï la unitat orgànica que es farà càrrec del nou servei. En el segon front es preveu de constituir un grup de treball encarregat d'elaborar els programes i el disseny de les proves.

DESPLEGAMENT NORMATIU

Es decideix, doncs, de redactar un projecte de *decret* (per a la regulació dels CTJ i del Registre) i un projecte d'*ordre* (per a la regulació de la unitat orgànica).

Procediment

En el procés d'elaboració del projecte de decret es fan consultes a aquells organismes que estan més implicats en la matèria. En primer lloc, dins de la mateixa Generalitat, es consulten els departaments de Justícia i d'Ensenyament. En segon lloc, hom s'adreça a les facultats de traducció i interpretació de les universitats catalanes. I, en tercer lloc, dins l'àmbit professional de la traducció i interpretació jurada, es demana el parer a l'Associació d'Intèrprets Jurats de Catalunya.

Un cop formulades les consultes, en què es constata una coincidència general en l'oportunitat que la Generalitat dicti un decret sobre traducció i interpretació jurada, s'accepten o es desestimen les propostes fetes pels

organismes consultats. Pel que fa a aspectes més concrets, també es consulten l'Escola d'Administració Pública de Catalunya i l'Escola Oficial d'Idiomes. Posteriorment, el projecte, amb les esmenes ja incorporades, se sotmet al dictamen de la Comissió Jurídica-Assessora com a pas previ a la publicació del text al *Diari Oficial de la Generalitat*.

Quant a l'ordre, es consulten els organismes del món universitari, l'Escola d'Administració Pública de Catalunya i l'Escola Oficial d'Idiomes, que són els organismes directament implicats pel contingut d'aquesta altra disposició.

Contingut

El projecte de decret regula els aspectes següents:

L'únic requisit per presentar-se a les proves és ser major d'edat i posseir el títol de batxillerat o equivalent. Aquesta condició permet que qualsevol persona que estigui tan sols en possessió del títol de batxillerat pugui esdevenir traductor/a-intèrpret jurat/ada sempre que, evidentment, aprovi l'examen. Aquesta exigència tan mínima pot facilitar l'admissió de persones vinculades familiarment, professionalment o personalment amb una llengua estrangera que, tot i no tenir probablement un nivell més alt d'estudis, poden tenir, en canvi, un coneixement profund de la llengua estrangera per raó de la seva experiència vital. A Catalunya, ateses les circumstàncies en què s'han de desenvolupar les relacions internacionals, persones amb aquest perfil poden ser ben útils i necessàries.

En definir els destinataris dels CTJ, la normativa específica que els certificats s'adrecen a aquelles persones que vulguin fer tasques d'interpretació oral i/o traducció escrita en l'àmbit jurídic-administratiu. En aquest àmbit s'inclouen els jutjats, les notaries, els registres, els consolats, els organismes públics vinculats amb la cooperació jurídica internacional i les dependències de l'Administració local, autonòmica i central.

S'estableixen dues modalitats independents de certificats: traducció i interpretació. Aquesta independència neix de la voluntat de reflectir la pràctica real de la professió: són molts els professionals que es dediquen alhora a la traducció escrita i a la interpretació oral i, no tants, els que es dediquen només a la traducció escrita. També neix de la constatació que cal avaluar dues capacitats diferents. Més endavant, se n'expliquen més extensament les raons.

L'examen per a l'obtenció dels CTJ preveu l'existència de quatre proves: prova de llengua catalana, prova de dret, prova de traducció i prova d'interpretació. Les dues primeres són obligatòries i cal superar-les per poder accedir a les altres dues. Es preveu que l'aprobat de les dues primeres proves es pugui mantenir per un període de tres anys. Quant a les altres dues — traducció i interpretació—, hom pot inscriure's a una de les dues o a totes dues en una mateixa convocatòria. En aquest esquema de proves, l'existència expressa d'una prova de llengua catalana respon a la necessitat d'avaluar tots els interessats per mitjà d'un únic sedàs que ens ofereixi garanties reals sobre els coneixements superiors de llengua catalana absolutament necessaris per poder desenvolupar la tasca de la traducció jurada en un país compromès en un procés de normalització lingüística i, sobretot, en un subàmbit —el jurídic— encara força erm pel que fa a l'ús de la llengua. L'existència d'una prova de llengua catalana també es justifica en la manca de requisit previ de coneixements de català per poder-se inscriure a les proves. Sobre aquest punt es preveu l'exempció de fer la prova de llengua catalana per a aquelles persones que posseeixin el certificat de coneixements superiors (certificat D) de la Junta Permanent de Català.

L'altra prova, la de dret, s'explica per l'àmbit en què té lloc la traducció i interpretació jurada: l'àmbit jurídic-administratiu. És obvi que, per poder traduir i interpretar correctament, a part dels coneixements lingüístics (lèxic específic inclòs) tant de la llengua de partida com de la d'arribada, cal conèixer el context en què els textos i els missatges es desenvolupen, quins són els protagonistes que els usen, qui els emet, qui els rep, per què els usen, quines funcions tenen encomanades els organismes emissors o receptors de comunicacions, com estan organitzats aquests organismes, etc.; és a dir, tot allò que ajuda a emmarcar el tram de comunicacions jurídic-administratives i en permet la comprensió. Quant a la prova de dret, se'n preveu l'exempció per aquelles persones que posseeixin el títol de llicenciat en dret.

En el projecte de decret es preveuen convocatòries anyals i en cada convocatòria s'indicarà de quines llengües hi haurà examen. Les convocatòries — com és habitual en aquests casos—, especificaran els requisits, les condicions i les circumstàncies de participació.

La normativa també preveu la participació institucional. En aquest sentit es faculta el Departament de Cultura perquè tingui la possibilitat de sol·licitar, per a l'elaboració i la realització de les proves, la col·laboració dels organismes públics educatius amb responsabilitats en matèria de

formació en traducció i interpretació i d'ensenyament de llengües. La concreció d'aquesta participació es reflecteix en la composició del grup de treball. Més avall se'n detalla la composició i l'activitat més recent.

En el projecte de decret s'explicita que el Departament de Cultura serà l'organisme que expedirà els certificats acreditatius corresponents de superació de les proves en dues modalitats independents, traducció i interpretació.

D'altra banda, la normativa preveu la creació d'un Registre professional en el qual constaran les persones capacitades per exercir la traducció i/o la interpretació jurades en relació amb el català. Totes les persones que superin les proves seran inscrites d'ofici en aquest Registre. També podran formar-ne part les persones que així ho sol·licitin i es trobin en una de les situacions següents: 1) persones que tinguin el nomenament d'interpret jurat de català expedit pel MAE abans de la publicació del decret de la Generalitat; 2) persones que posseeixin el títol universitari de traductor/a i interpret i que acreditin per mitjà d'una certificació acadèmica quines són les llengües de les quals han cursat estudis de traducció al català; i, 3) persones que posseeixin un diploma universitari de post-grau de traducció jurídic-administrativa d'altres llengües al català. Aquest Registre ha de complir una funció estabilitzadora de la professió i, alhora, ha d'oferir un servei a tots els organismes usuaris de la traducció i interpretació jurada. En aquest sentit, es preveu de publicar extractes on figuraran les persones que hagin manifestat públicament que estan en exercici de la professió.

Finalment, amb l'objectiu de poder acomboiar i canalitzar l'activitat que puguin generar els CTJ, el desplegament normatiu —per mitjà d'una ordre— preveu la creació d'una Oficina dels CTJ amb tres funcions bàsiques: 1) coordinar l'elaboració, l'organització i l'administració dels exàmens; 2) organitzar i mantenir el Registre professional de traductors/es i interprets jurats/ades de català i 3) actuar com a secretari del grup de treball dels CTJ. Aquesta Oficina, amb rang de negociat, està adscrita a la Secció d'Avaluació del Servei d'Assessorament Lingüístic de la Direcció General de Política Lingüística del Departament de Cultura.

LES ACTIVITATS DEL GRUP DE TREBALL

L'altre front d'actuació és la constitució d'un grup de treball encarregat d'elaborar els programes i el disseny de les proves. La seva activitat

comença ja poc després d'encetar els contactes amb els organismes afins a la traducció i interpretació jurada.

Composició i objectiu

El grup de treball està integrat, ara per ara, per representants dels organismes següents: Escola d'Administració Pública de Catalunya, Facultat de Traducció i Interpretació de la Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Traducció i Interpretació de la Universitat Pompeu Fabra, Facultat de Traducció i Interpretació dels Estudis Universitaris de Vic, escoles oficials d'idiomes i representants de la Direcció General de Política Lingüística.

El seu objectiu bàsic és supervisar l'elaboració, l'administració, l'avaluació i el seguiment de les proves. Per a l'elaboració i l'administració dels exàmens es preveu la possibilitat de demanar la col·laboració d'especialistes.

Criteris previs

Al començament, el grup de treball es va plantejar com havien de ser les proves. Aviat es va acordar que calia evitar el disseny de les proves convocades pel MAE. Cal recordar que la prova del MAE consta de dos exercicis. Són dues traduccions que, en principi, corresponen a dos textos de caràcter legal, l'un de llenguatge jurídic i l'altre de llenguatge comercial, per bé que en més d'una ocasió —si més no en el cas del català—, han aparegut també textos literaris. A part de no especificar el criteri d'èxit de la prova ni facilitar cap descripció dels continguts, la contradicció de la prova del MAE és que, a partir d'una tasca escrita (és a dir, d'una traducció només directa) s'habilita, si més no nominalment, per exercir una tasca oral (és a dir, una interpretació). Com ja hem assenyalat, en la realitat de l'activitat professional dels intèrprets jurats es donen tant la *traducció escrita* (directa i de vegades inversa) com la *interpretació oral* (gairebé sempre en els dos sentits). Per tant, sorprenentment, la prova del MAE barreja habilitats —i capacitats— diferents. No és el mateix l'activitat de traduir que la d'interpretar. No és el mateix la llengua escrita que la llengua oral. Només cal recordar que en aprenentatge i avaluació de llengües ja fa anys que s'ha remarcat que la llengua escrita i la llengua oral tenen característiques pròpies ben definides i que només en compar-

teixen unes de comunes. A més, pel que fa a la professió, cal dir que actualment hi ha intèrprets jurats que es dediquen únicament a fer traduccions (escrites) —poc més d'un terç— i, d'altres que practiquen tant la traducció com la interpretació (oral) —la majoria, prop de dos terços. En conseqüència, el grup de treball es va plantejar d'estructurar uns certificats que —a partir de la realitat professional— permetessin l'habilitació de la traducció i/o de la interpretació i, que, alhora, els certificats tinguessin en compte les característiques pròpies de les capacitats de traduir i d'interpretar.

Pla de treball

El grup de treball va aprovar, així mateix, un pla de treball que consistia en l'establiment d'unes fases per a la creació de la prova de traducció i interpretació jurada:

En la primera fase es preveu una recollida d'informació per tal de poder formular una hipòtesi d'objectiu general dels continguts de la prova i dels destinataris a qui ha d'anar adreçada.

La segona fase —planificació de la prova pilot— estableix l'objectiu general i els objectius específics (el contingut i la tipologia textual), la redacció de tasques i activitats que haurà de fer l'examinand, el pes relatiu de cada part de la prova i, finalment, els criteris d'avaluació, és a dir, quins conceptes cal avaluar i quins han de ser els criteris d'èxit.

En la tercera fase —elaboració de la prova pilot—, es fixen les llengües sobre les quals cal fer la prova pilot (més endavant, es decideix que les llengües serien el francès, l'anglès i el castellà —les més usades en traducció i interpretació jurada). També es determinen els tipus d'exercicis o de preguntes (tria de formats), el nombre d'exercicis o preguntes (nombre d'ítems), els barems de correcció i, per fi, les normes d'aplicació de la prova, és a dir, les instruccions de funcionament.

Per a la fase quarta —administració de la prova pilot—, es preveu en principi seleccionar una mostra de destinataris i de triar i formar un grup reduït d'examinadors i correctors i, en darrer lloc, la realització de la prova amb la corresponent observació de les condicions d'aplicació.

En la fase cinquena —anàlisi i validació de la prova pilot— es té en compte de fer els estudis estadístics corresponents, la valoració de les

condicions d'aplicació de la prova i el judici qualitatiu per part d'experts.

En la fase sisena se situa la revisió del disseny de la prova pilot, és a dir, fins a quin punt, a la llum dels resultats de la prova pilot, cal revisar l'especificació dels continguts i l'estructura de la prova. Fins i tot es parteix de la possibilitat que l'anàlisi de resultats pot comportar una revisió prou considerable que faci necessari de dur a terme un nou pilotatge abans de la prova definitiva.

Les quatre fases finals preveuen els passos següents: la setena fa referència a l'elaboració de la prova definitiva, la vuitena tracta de la publicitat i difusió del nou sistema de certificats, la novena se ceneix a la formació dels examinadors i dels correctors necessaris i, finalment, la darrera, la desena, se centra en la primera administració pública de la prova, és a dir, la primera convocatòria oberta al públic interessat a obtenir una certificació en traducció i interpretació jurada.

Aquestes fases, iniciades al juny de 1993, no acabaran fins després de l'estiu de 1994.

Programes de les proves

Els CTJ, en ser uns certificats que exigeixen diverses menes de coneixements, demanen l'establiment de tres menes de programes: un programa corresponent a coneixements de dret, un altre corresponent a coneixements superiors de llengua catalana i un tercer programa corresponent a les capacitats i als coneixements propis de la traducció i interpretació jurada. En el moment de redactar aquest article, encara no s'han establert definitivament aquests programes ja que són tema de debat per part del grup de treball i formen part de les fases de treball. Fet aquest aclariment, ara per ara, podem avançar els aspectes següents:

Pel que fa al *dret*, el programa es divideix en tres parts. Primerament, es demanen coneixements generals sobre les institucions jurídiques bàsiques a l'Estat espanyol (el concepte d'ordenament jurídic, l'organització dels poders de l'Estat, el cap de l'Estat, la monarquia, la composició i les funcions de l'òrgan executiu o «Govern» i de l'òrgan legislatiu o «Parlament», l'estructura de l'organització judicial, l'organització de l'Administració pública i les principals institucions del dret civil, mercantil i la

boral). Segonament, es demanen coneixements generals sobre les institucions jurídiques bàsiques de la Comunitat internacional (els tractats i les organitzacions internacionals). I, tercerament, es demanen coneixements generals sobre les institucions jurídiques bàsiques de la comunitat europea (els tractats constitutius, les institucions, el sistema jurídic i els objectius comunitaris i la reforma de la Comunitat). En principi, es preveu que la prova de dret consistirà en una bateria de 40 preguntes de resposta múltiple amb tres alternatives (20 preguntes per a la primera part del programa, 10 per a la segona i 10 per a la tercera). A pesar de la multitud de continguts, es demana de tenir-ne tan sols uns coneixements de caire força general.

Quant a la prova de *català*, ara com ara, el programa preveu uns coneixements anàlegs als coneixements superiors de llengua catalana de la Junta Permanent de Català en els aspectes referents als diversos plans de la llengua (ortografia, morfosintaxi, lèxic i fraseologia). Quant a l'exigència d'altres tipus de coneixements lingüístics, dependrà de l'especificació final que se'n faci. No obstant això, la prova de català no tindrà —ni de bon tros— la complexitat ni l'exhaustivitat, ni la llargada de la prova del certificat de nivell D de la Junta Permanent de Català, sinó que ha de ser una prova més aviat breu i intensa amb preguntes de resposta tancada o semitancada (previsibles) com ara les preguntes del tipus de resposta múltiple o d'omplir buits o d'altres de similars.

Respecte al programa de traducció i interpretació jurada, cal dir que encara no està totalment especificat. Tanmateix, ara com ara es pot avançar el següent: es preveu que hi hagi traducció *directa* i traducció *inversa*. La traducció directa es faria d'una part d'un text sencer. Sobre la resta del text, es farien algunes preguntes. Pel que fa als textos, caldrà basar-se en una tipologia textual representativa de l'activitat de la traducció jurada i, alhora, susceptible de ser objecte d'avaluació. Quant a la traducció inversa, tot i que tindrà un pes molt menor, se n'inclou l'avaluació perquè en la realitat professional també s'utilitza aquesta modalitat.

REFLEXIÓ FINAL

Amb l'establiment dels CTJ, el català aconsegueix una altra funció dins l'àmbit de les activitats jurídic-administratives. D'altra banda, els CTJ esdevenen una condició necessària —si bé no suficient— per regular l'activitat professional —actualment un xic dispersa— dels traductors-intèr-

prets jurats en llengua catalana. Finalment, si se'm permet de formular desitjos, crec que fóra desitjable que, fruit de la cooperació entre les comunitats autònomes del domini lingüístic de la llengua catalana, els CTJ corresponguessin a un projecte comú, amb el corresponent estalvi d'esforços i augment en l'eficàcia que això representaria en pro de la normalització lingüística. Tanmateix, si ens hem d'atenir a la realitat immediata, seria desitjable i útil que, almenys, els CTJ —vàlids en principi només en l'àmbit administratiu de Catalunya— fossin reconeguts a la resta de països catalans i que, alhora, arribat el cas que s'hi creessin habilitacions pròpies, que aquestes tinguessin el reconeixement simètric per part de la Generalitat de Catalunya.

